

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Helena Brunnkvist
Enhetschef
010-2233251
helena.brunnkvist@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(6)

2019-06-13

509-4102-2019

Regeringen Miljödepartementet
c/o Gunilla Blomquist

Begäran om yttrande över remiss gällande Agenda 2030-delegationens slutbetänkande Svar senast 2019-06-24

Er beteckning: M2019/00661/S

Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen bedömer att Agenda 2030-delegationens slutbetänkande lämnar en väl genomarbetad analys och många viktiga förslag i arbetet med att genomföra Agenda 2030 och verka för de globala målen för hållbar utveckling i Sverige.

Länsstyrelsen välkomnar den tydliga roll som länsstyrelserna ges i betänkandet såväl genom uppdraget att verka för att målen i Agenda 2030 nås samt sprida information lokalt och regionalt. Länsstyrelsen tillstyrker även förslaget om att Länsstyrelserna ges i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på regional och lokal nivå. Det är dock av största vikt att de uppdrag som ges länsstyrelsen är långsiktiga, kontinuerliga och finansierade för att arbetet på regional nivå ska få genomslag, vara hållbart över tid och leda till förändring.

Länsstyrelsen som statlig företrädare föreslås av delegationen i uppdrag att verka för att Agenda 2030 målen nås. Länsstyrelsen har en stor vana av att göra avvägningar mellan olika samhällsintressen. Länsstyrelsen identifierar inom ett flertal områden att ekonomisk hållbarhet (genom tillväxt) får stort utrymme i förhållande till ekologisk och social hållbarhet. Länsstyrelsen behöver därför tydliga uppdrag och mandat för att stärka de ekologiska och sociala hållbarhetsperspektiven för att därigenom medverka till bättre balans och god avvägning mellan de tre dimensionerna av hållbar utveckling.

Ett exempel på detta är inom bostadsförsörjningsfrågan, vilket är en viktig aspekt för att uppnå hållbar utveckling. Trots att det de senaste åren har byggts mycket i framförallt Sveriges storstadsområden, klarar många av Sveriges kommuner inte av sitt bostadsförsörjningsansvar. En anledning till detta bedöms vara att den sociala dimensionen inte beaktats i tillräcklig omfattning. Det gäller även inom forskning och innovation där delegationen lyfter behovet av forskning inom digitalisering, miljö- och klimatfrågan samt life science. Länsstyrelsen vill lyfta behovet av att stödja och finansiera även sociala innovationer i enlighet med *Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation*. Detta

POSTADRESS 751 86 UPPSALA GATUADRESS Bäverns gränd 17

TELEFON 010-22 33 000 FAX 010-22 33 010

E-POST uppsala@lansstyrelsen.se WEBBPLATS www.lansstyrelsen.se/uppsala

ökar i förlängningen medborgarnas välbefinnande och skapar ett inkluderande och mer hållbart samhälle.

De förslag till uppdrag och ansvar för Länsstyrelserna som delegationen ger framstår som mer ambitiösa än tidigare uppdrag (Regleringsbrev till Länsstyrelserna 2018) och inte bara en del av länsstyrelsernas ordinarie uppdrag. Länsstyrelsen föreslår därtill ytterligare ett uppdrag till Länsstyrelserna för att stödja kommuner och Landsting i upphandling (se nedan under synpunkt på Kapitel 7.5). Länsstyrelsen menar att den samlade bilden över de uppdrag som föreslås till Länsstyrelsen innebär en mer aktiv insats som därmed också behöver vara finansierad.

Specifika synpunkter

Kapitel 3 Agenda 2030 och hållbar utveckling

Länsstyrelserna ställer sig bakom förslaget att Agenda 2030 får utgöra definitionen av hållbar utveckling. Länsstyrelsen vill särskilt understryka och välkomna delegationens tydliggörande att Agenda 2030 inte är ett tvärgående perspektiv utan en sammanhållen målstruktur som bl.a. förenar ett stort antal redan etablerade perspektiv. Delegationen lyfter med fördel hur dessa övergripande principer (t.ex. mänskliga rättigheter, jämställdhet), specifika gruppers villkor eller rättigheter (t.ex. nationella minoriteter, personer med funktionsnedsättning), eller enskilda frågor (t.ex. alkohol och tobak, livsmedel) relaterar till Agenda 2030 och kommer samman i det övergripande målet om en hållbar utveckling.

Kapitel 4 Sveriges åtagande kräver handling

Delegationens förslag om att skapa förutsättningar för ett genomförande av Agenda 2030 inom staten bedömer länsstyrelsen som viktiga. Det är angeläget att målen i Agenda 2030 beaktas i all löpande verksamhet som sker, men samtidigt att det tvärssektoriella arbetet inom staten utvecklas. Det är då centralt att de tre hållbarhetsperspektiven miljö, sociala och ekonomiska blir bättre sammankopplade, integrerade i verksamhetens samtliga delar och därigenom främjar nya möjligheter att utveckla länsstyrelsernas arbete och samverkan med andra aktörer. Inom länsstyrelserna sker nu mycket arbete med integrering av Agenda 2030 i den egna verksamheten.

Kapitel 5 Riksdagen beslut om mål och ramar

I genomförandet är det viktigt med bred politisk förankring och en långsiktighet. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget om en parlamentarisk Agenda 2030-kommitté och den analys som delegationen gör för att motivera en sådan. Länsstyrelsen välkomnar även förslaget om ett riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030, samt motivet att detta bidrar till långsiktighet i det nationella arbetet och uppföljningen av regeringens arbete.

Kapitel 7 Stärkta förutsättningar för staten

7.5 Hållbar upphandling i staten

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om uppdrag till statliga myndigheter att ställa hållbarhetskrav vid offentlig upphandling, samt även förslaget om att utreda frågan och en särskild förordning om hållbarhetskrav vid statliga myndigheters offentliga upphandling.

Regeringen bör därutöver överväga att ge länsstyrelserna i uppdrag att, tillsammans med Upphandlingsmyndigheten, arbeta för att stödja landsting, regioner och kommuner i arbetet med hållbar upphandling. Ett utökat uppdrag för Länsstyrelsen som föreslås rymms dock inte inom ramen för befintliga resurser utan behöver åtföljas av en finansiering för uppdraget. Detta arbete bör samordnas regionalt, med andra relevanta aktörer utifrån regionala behov och förutsättningar. Uppdraget bör ges med hänvisning till att möta det behov som konstateras i kapitel 9.5: att kommuner och landsting efterfrågar mer stöd om hur man kan ställa hållbarhetskrav vid upphandling (ref. kapitel 9.5, sid 126, st 2).

Kapitel 8 Behovet av kunskap, forskning och innovation

8.1 Agenda 2030 i finansieringen av forskning och innovation.

Länsstyrelsen tillstyrker delegationens förslag.

Inom innovationsområdet lyfter delegationen fram satsningar av betydelse för hållbar utveckling, bland annat inom de tre identifierade utmaningarna digitalisering, miljö- och klimatfrågan samt life science. I komplement till detta vill Länsstyrelsen belysa behovet av att stödja och finansiera sociala innovationer, i enlighet med *Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation*. Detta ökar i förlängningen medborgarnas välbefinnande och skapar ett inkluderande och mer hållbart samhälle.

Kapitel 9 Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå

9.4 Länsstyrelsens roll och regional samverkan i arbetet med Agenda 2030

Länsstyrelsen bedömer förslagen som berör den regionala och lokala nivån som väl avvägda och viktiga för genomförandet. Länsstyrelsen välkomnar de förslag som är riktade till länsstyrelserna.

Förslaget om ett samverkans- och informationsuppdrag om Agenda 2030 till länsstyrelserna är ett uppdrag som länsstyrelserna hade i regleringsbrevet 2018 och som länsstyrelserna påbörjat ett arbete med att implementera. Förslaget att länsstyrelserna ska få tillbaka detta uppdrag välkomnas av länsstyrelsen.

Att ge länsstyrelserna ett regionalt samverkansuppdrag bedömer länsstyrelsen som lämpligt eftersom de uppdrag länsstyrelserna har omfattat i stort sett samtliga politikområden och Agenda 2030-mål, däribland miljömål, jämställdhet, brottsförebyggande arbete, integration, ANDT samt Mänskliga rättigheter vilken är en central del av agendan. Därtill har länsstyrelserna stor erfarenhet av att göra avvägningar mellan olika mål, inbegripet att hantera målkonflikter och stimulera synergier, samt även stor erfarenhet av samverkan med kommuner, näringsliv och organisationer samt att

bygga partnerskap. Att länsstyrelsen som statens representant har en roll att verka för dessa mål regionalt och lokalt bedömer också länsstyrelsen som lämpligt och rimligt.

Delegationen påpekar i sitt slutbetänkande att det funnits oklarheter och osäkerheter kring den regionala samverkan i arbetet med Agenda 2030. Detta särskilt kring landstingens och länsstyrelsernas roller och ansvar för Agenda 2030. Delegationen lyfter att Länsstyrelsen företräder staten på regional nivå inom flera samhällsområden som är av stor vikt för genomförandet av agendan. Länsstyrelsen, menar man, har en viktig funktion att åstadkomma samordnad och anpassad statlig styrning, där samverkan med kommuner och landsting lyfts som ett särskilt utpekat ansvar. Länsstyrelsen i sin tur ska inom sitt ansvar att verka för att flera olika nationella mål ska få genomslag i länen, för att den regionala tillväxtpolitiken uppnås samt att främja andra statliga myndigheters medverkan i regional utveckling. Länsstyrelsen bistår dessutom länets aktörer, däribland landstingen och kommuner, med underlag och kunskap.

Samtidigt har Landstingen utifrån sitt regionala utvecklingsansvar och som upprättare av regionala utvecklingsstrategier, samt som företrädare för den regionala politiska nivån en central roll för i implementeringen av Agenda 2030. Landets kommuner har en avgörande roll för att få till stånd genomförandet på den lokala nivån, samt inom de många ansvarsområdena centrala för flera av de globala målen.

Delegationens bedömning om kommunernas och landstingens roll samt vikten av dialog och god samverkan mellan kommuner, landsting och länsstyrelser är att Länsstyrelsen har en nyckelroll. Länsstyrelsen ser positivt på delegationens bedömning, men menar samtidigt att det principiellt är bra att roller och ansvar för Agenda 2030 på den regionala nivån förtydligas. I avvaktan på ett förtydligande av roller och ansvar bör dock arbetet med agendan bedrivas i samverkan med utgångspunkt från respektive aktörs uppdrag.

Ett samstämt agerande på nationell, regional och lokal nivå är väsentligt för ett effektivt genomförande. Länsstyrelsens bedömning är att detta skulle underlätta en nationell samstämmighet för det regionala och lokala Agenda 2030-arbetet, samt bidra till att just 'den gemensamma kraften användas för att genomföra agendan'¹. Delegationen hänvisar även till att det råder oklarheter hos vissa kommuner och landsting om hur nationella mål och lagstiftning relaterar till Agenda 2030². Som exempel lyfts miljömålen, folkhälsomålet, samt plan- och bygglagen (2010:900). Detta skapar osäkerhet om hur olika frågor ska kopplas samman på lokal och regional nivå. Regeringen har dock fastställt att miljömålen konkretiserar samt ger drivkraft och försprång i arbetet med att genomföra den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030³. Här ser Länsstyrelsen en viktig roll i att fortlöpande tydliggöra dessa oklarheter, men också att verka för förbättrade förutsättningar för kommuner och Landsting att verka för de nationella målen som ett bidrag till genomförandet av Agenda 2030-målen.

¹ SOU 2019:13, s. 125

² Ibid, s. 119

³ Handlingsplan Agenda 2030 2018–2020, Fi 2018:3

Kapitel 10 Forum för dialog

10.2 Regionala Agenda 2030-forum

Länsstyrelsen välkomnar även delegationens förslag om att länsstyrelserna får i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Dessa forum bör dock enligt länsstyrelsens mening bli något mer än en enstaka konferens, utan snarare fungera som mer permanenta och återkommande forum för en regional övergripande samverkan kring Agenda 2030. Länsstyrelsen bör ha frihet att forma dessa forum efter vad som är ändamålsenligt i respektive län.

Länsstyrelsen och den regionala nivån bör enligt länsstyrelsen också ha en delaktighet i det nationella forumet för Agenda 2030 och i rapporteringen av genomförandet.

Länsstyrelsen bedöms kunna få en roll för lokal och regional uppföljning och utvärdering av Agenda 2030.

Kapitel 15 Att kommunicera Agenda 2030

Länsstyrelsens samtycker med delegationens bedömning om att regeringen och de statliga myndigheterna bör kommunicera och tillgängliggöra hur den egna verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det finns även behov för kommunikation om Agenda 2030, samt vad en omställning till en hållbar utveckling omfattar och innebär. Kommunikation på den regionala och lokala nivån är av betydande relevans för att öka kännedom kring hållbar utveckling och, samt bidra till ökad samverkan. Länsstyrelsen menar att de lokala och regionala perspektiven på Agenda 2030 och de globala målens uppfyllande är viktiga för att skapa drivkraft bland länens för samhällsaktörer och individer för genomförandet av agendan.

Länsstyrelsen delar delegationens bedömning om ett behov av ett sammanhållet digitalt tillgängliggörande av uppföljningen av genomförandet. Länsstyrelsen vill understryka att data och statistik åtkomlig för aktörer som underlag för såväl beslutsfattande som ansvarsutkrävande även är av vikt för informerade beslut, prioriteringar och ansvarsutkrävande på den regionala och lokala nivån. Här kan de nyckelindikatorer som utvecklats under ledning av Rådet för främjandet av kommunala analyser (RKA) vara av betydelse.

Kapitel 16 Samlad konsekvensanalys

I konsekvensanalysen av de förslag till uppdrag och ansvar för Länsstyrelserna som delegationen ger sägs att länsstyrelserna ska klara uppdraget inom de ramar som finns och motiverade det (s. 186) med att det uppdrag som fanns 2018 var ofinansierat. De förslag till uppdrag och ansvar för Länsstyrelserna som delegationen ger framstår som mer ambitiösa än tidigare uppdrag (Regleringsbrev till Länsstyrelserna 2018) och inte bara en del av länsstyrelsernas ordinarie uppdrag. Länsstyrelsen föreslår därtill ytterligare ett uppdrag till Länsstyrelserna för att stödja kommuner och Landsting i upphandling (se ovan under synpunkt på Kapitel 7.5). Länsstyrelsen menar att den samlade bilden över de uppdrag som föreslås till Länsstyrelsen innebär en mer aktiv insats som därmed också behöver vara finansierad.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

6(6)

2019-06-13

509-4102-2019

En modell som kan övervägas är att regeringen finansierar Agenda 2030-samordnare på länsstyrelserna, på samma sätt som man idag finansierar samordnare för bl.a miljömål, brottsförebyggande arbete, jämställdhet och insatser mot alkohol, narkotika, doping, tobak och spel. Detta skulle ge ett stabilt och långsiktigt stöd till kommunernas arbete med Agenda 2030.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med enhetschef Helena Brunnkvist som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan von Knorring, avdelningschef Lennart Nordvarg, enhetschef Annika Israelsson, enhetschef Roger Edenmo samt handläggare Janni Bohman medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.